

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Distinctio Septima. De Nono, & Decimo Præcepto Decalogi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

DISTINCTIO VII.

De Nono, & Decimo Præcepto Decalogi.

QUÆSTIO I.

Quænam Nono, & Decimo Præcepto Decalogi prohibeantur?

Nonum & decimum Præceptum Decalogi, quod?

Mala prava concupiscentiæ.

Præsertim voluptatum carnalium, & divitiarum.

Quid generant de pravis concupiscentijs?

1. **U**trumque hoc Decalogi Præceptum, peccata cordis, pravamque concupiscentiam expressius inhibens. *Exodi 20.* & clarius *Deuter. cap. 5.* sequentibus verbis proponitur: *Non concupisces uxorem proximi tui.* Et rursus: *Non domum, non agrum, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, & universa, quæ illius sunt.* Et merito: nam, quanta mala ex inordinata concupiscentia cordis oriantur, S. Jacobus in sua Canonica *cap. 4.* ex intuitu Spiritus Sancti, compendiosè declarat illis verbis: *Unde bella, & lites in vobis? Nonne ex concupiscentijs vestris, quæ militant in membris vestris?* Et 1. *Joan. 2.* *Quoniam omne, quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vite, quæ non ex Patre est, sed ex mundo.* Ad hanc igitur edomandam concupiscentiam hoc duplici Præcepto Deus jubet: *Non concupisces.*

2. Quia verò vel maximè prava concupiscentia voluptatum carnalium, & divitiarum, generi humano nociva est, atque periculosa; utpote ad quam homines naturaliter magis sunt proclives. Hinc Æterna Sapientia utramque speciali Præcepto explicite atque expressè prohibendam censuit, non obstante, quòd implicite atque indirectè jam in sexto, atque septimo Decalogi Præcepto prohibeatur.

3. Insuper, quia juxta illud 1. *Reg. 16.* *Homo videt ea, quæ parent, Deus autem intuetur cor:* hoc duplici Præcepto pariter innuitur, omnes alias internas concupiscentias pravas, & voluntarias delectationes, animique proposita contra alia Præcepta Divina prohiberi. Juxta quod Christus Dominus *Matth. 15.* expressius declarare dignatus est, dicendo: *De corde exeunt cogitationes mala, adulteria, furta, blasphemia, falsa testimonia; & hæc coinquant hominem.* Ut autem clarius intelligatur intentio hujus duplicis Præcepti Decalogi, sit

4. CONCL.

4. CONCL. I. Hoc duplici Praecepto Decalogi non prohibetur concupiscentia illa, quae ex peccato originali residua est, & communiter *Fomes peccati* appellatur. Ita omnes Catholici, ac novissime Concilium Trident. Sess. 5. ubi ait: *Manere autem in Baptizatis concupiscentiam, vel fomitem, hac Sancta Synodus fatetur, & sentit: quae cum ad agonem relicta sit, nocere non consentientibus, sed utiliter per Christi gratiam vopugnantibus non valet.* Accedit ratio: quia ejusmodi motus appetitus sensitivi neque in nostra sunt potestate & libertate, ac proinde frustra prohiberentur; neque sunt peccatum, quamdiu ipsis voluntas non consentit. Siquidem, ut ait D. Augustinus lib. De vera Religione, cap. 14. *Usque adeo peccatum voluntarium est malum, ut nullo modo sit peccatum, si voluntarium non sit.*

5. CONCL. II. Tunc motus concupiscentiae in appetitu sensitivo sunt peccatum, ac contra haec ultima Praecepta Decalogi, quando accedit consensus voluntatis. Ita omnes Catholici. Et quidem, si consensus voluntatis sit perfectus, ac plene deliberatus, in materia ceteroquin gravi committitur peccatum mortale: si vero solum imperfectus, ac non plene deliberatus, erit duntaxat peccatum veniale. Et hoc posterius pariter dicendum, si versetur circa materiam levem, puta quando quis vult furari unum obolum.

6. CONCL. III. Nono Praecepto Decalogi specialiter prohibetur Delectatio morosa, atque illicitum Desiderium in materia venerea; de quibus ex professo in sequenti Quaestione. Quinimò eisdem peccatis corde, seu cogitatione deliberata perpetratis, peccatur contra hoc Praeceptum, quibus si opere perpetrantur, peccatur contra Praeceptum sextum; juxta quod dicit Salvator Matth. 5. *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam moechatus est in corde suo.* Addit Navarrus cap. 19. *Manual. num. 1.* quod etiam peccet contra hoc Praeceptum mortaliter, qui deliberatè cupit, vel gaudet amari amore libidinoso mortali ab alia persona, quamvis ipse non sic amet: quia talis consentit peccato mortali suo, vel alieno.

7. CONCL. IV. Contra decimum, ac ultimum Praeceptum Decalogi, peccant illi, qui nimia aviditate divitias expetunt, & modis pravis, atque illicitis artibus, opes augere concupiscunt: ut illi, qui ludis immoderatè abutuntur: deinde mercatores, qui ut illi, qui penuriam, & annonae caritatem expetunt: item milites, qui bellum desiderant, ut illis suppetat facultas furandi, ac hujusmodi. Ita Catechismus Romanus, & Doctores passim.

Quantum autem huiusmodi prava, & inordinata desideria, noxia sint, si fiant, & habeantur animo deliberato, deducitur ex illis verbis Apostoli 1. Timoth. 6. *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus: nam, qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa, & inutilia, & nociva, que mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes erraverunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis.* Hæc ibi.

QUÆSTIO II.

De Delectationibus morosis, & Desiderijs illicitis.

Delectatio
morosa ge-
neratim,
quid?

8. **A**Dvertendum, quòd *Delectatio morosa* generatim sit simplex & deliberata complacentia, quam voluntas capit ex cogitatione rei illicitæ sine intentione ipsam in opus deducendi: ut si quis contentus sit solâ Delectatione cogitationis interioris, v. g. complacendo sibi de occisione inimici, aut copulâ carnali absque operis intentione.

Unde sic di-
catur?

9. Porro huiusmodi *Delectatio* dicitur *morosa*, non ratione temporis, quo quis ejusmodi cogitationi illicitæ immoratur (potest enim brevissimo tempore peccari per Delectationem morosam, dummodò adsit perfecta advertentia, & consensus voluntatis) sed ratione negligentia, ignavia, & moræ ipsius voluntatis, quæ advertens malitiam suæ cogitationis, nihilominus perseverat morosè in ipsa, ac sibi in ea complacet, cum ipsam expellere deberet.

Desiderium
illicitum,
quid, &

10. Econtra verò *Desiderium illicitum* est actus, & motus efficax voluntatis, quo appetit, & fertur in objectum prohibitum: id est, quo voluntas vult, ac desiderat actum peccaminosum ipso opere perpetrare, si adesset facultas. Unde *Desiderium illicitum* per hoc differt à Delectatione morosa, quòd Delectationes morosæ ferantur in objectum ut aliquo modo præsens, sine intentione progrediendi ad ipsam operis executionem: Desideria autem ferantur in objectum, seu in rem desideratam ut absentem (*Desiderium enim est de bono absente, ut inquit Aristoteles*) simulque tendant in executionem operis, si adsit facultas. Hanc generalem doctrinam ad propositum applicando, sic

Quomodo
differat à
Delectatio-
ne morosa?

Delectatio-
nes morosæ
& venereæ, &

11. CONCL. I. *Delectationes morosæ venereæ* sunt illæ, quæ ex rebus obscænis cogitatione, vel imaginatione apprehensis, cum pleno & deliberato voluntatis consensu percipiuntur, quamvis
nulla

nulla subicit voluntas rem illam turpem, v. g. actum fornicationis, opere complendi. *Contra Desideria illicita venerea sunt illa, per quæ quis ipsum actum obscænum opere externo perficere desiderat; utputa dum quis cupit virginem deflorare, sive deinde media opportuna ad id opere perficiendum inquirat, sive non, dummodò id deliberatè desideret facere, si facultas adesset.* Ita in re communis.

Desideria venerea, quid,

12. Et quidem tam Delectationem, quàm Desiderium illicitum in materia venerea, esse peccatum mortale, si ad sit perfecta deliberatio, & consensus voluntatis, certum est inter Doctores; & patet tum ex nono Præcepto Decalogi, tum ex cit illo Salvatoris, Matth. 5. *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam moechatus est in corde suo.* Ut tamen aliæ nonnullæ difficultates breviter explicentur, hinc.

Et quale peccatum?

13. Quæritur I. An cogitationis peccatum pertineat ad eandem speciem, ad quam peccatum operis? Resp. affirmative. *Leslio lib. 4. de just. & jure, n. 122. & communi aliorum.* Ratio est: quia in consensu Delectationis, est tacita approbatio operis. Hinc Delectatio ex cogitatione fornicationis concepta, pertinet ad speciem fornicationis; & quæ ex cogitatione peccati contra naturam, pertinet ad speciem peccati contra naturam: quæ verò ex imaginaria occisione inimici, spectat ad speciem homicidij; & quæ ex phantasia indebitæ excellentiæ concipitur, ad speciem superbiæ. Et quoad hoc conveniunt Doctores passim.

Cogitationis peccatum pertinet ad speciem, ad quam peccatum operis.

14. Quæritur II. An, si actus exterior ob speciales circumstantias speciem peccati mutantem, plures in se continet malitias, eas omnes contrahat peccatum cogitationis? Resp. cum communi Doctorum, hic esse distinguendum inter Delectationes morosas, ac Desideria illicita.

Peccatum cogitationis: an contrahat speciales malitias circumstantiarum actus exteriori?

15. Et quidem, si quis simpliciter ac præcisè se oblectet cogitatione morosâ peccati carnalis cum muliere, quæ ipsi est consanguinea, vel Deo per votum Castitatis sacra, aut conjugata, eò quòd sit pulchra, ac proinde objectum Delectationis venereæ, non verò, quatenus est conjugata & c. is committit unum simplex peccatum mortale internæ Delectationis venereæ morosæ contra virtutem Temperantiæ, & Castitatis. Ita Layman lib. 1. *tit. 3. cap. 6. num. 15. Leslius loc. cit. n. 123. & plures alij, quos allegant, quamvis nonnulli contradicant.*

Negatur hoc: quòd Delectationes morosas.

16. Secus est dicendum de Desiderio illicito, quod quis desiderat (vel proponit fornicari, aut peccare carnaliter cum tali

Affirmatur quòd Desideria illicita,

foemina, quam alterius uxorem, personam sacram, vel consanguineam esse non ignorat: nam tunc ejusmodi circumstantia pravo Desiderio, seu proposito, specialem addit malitiam peccati.

Disparitas
inter hæc,

17. Ratio diversitatis inter hunc, & priorem casum est: quia Desideria illicita tendunt in ipsam actionem externam, eandem desiderando perficere, si possent; ergo & eandem cum ipsa actione externa habent malitiam. Delectationes verò morosæ sistant præcisè in complacentia carnali (juxta casum positum) sequestrantes reliquam malitiam, quæ in actione reperitur ratione circumstantiæ conjugij, voti, vel consanguinitatis annexa.

An quis
peccet, tem-
pore jejuniij
morosè se
delectando
in esu car-
nium?

18. Si dicas. Ergo pariter quis peccabit tempore jejuniij Quadragesimalis delectando se morosè in cogitatione esus carniium; cum de hac, & de Delectatione morosa venerea, videatur esse eadem ratio. Resp. negando consequentiam, & paritatem. Disparitas est: quia Delectatio morosa venerea versatur circa objectum ex se & intrinsicè malum, causatque naturaliter inordinatam corporis commotionem, ac libidinosam pruriginem, quæ disponit ad pollutionem; unde & ipsa illicita est, ac Lege naturali prohibita. Secus est de simplici imaginatione esus carniium tempore jejuniij, seclusâ voluntate, sive consensu contra præceptum pro tali tempore vescendi carniibus prohibitis: siquidem pro illo tempore esus carniium non Jure Naturæ, sed solâ lege positivâ Ecclesiasticâ prohibitus est: simulque prohibetur solâ actio externa esus carniium, necnon & voluntas comedendi ipsas tempore vetito; non autem inhietur ipsa interior delectatio circa esum ipsarum, seclusâ aliâ pravâ voluntate carnes comedendi tempore vetito. Verum quidem est, in hujusmodi cogitationibus sæpè contingere peccatum veniale, dum superflua in ipsis quæritur Delectatio.

THEO.